

Fiilde Çatı.....	3
Özne - Yüklem İlişkisi	3
Test - 1.....	8
Nesnesine Göre Fiiller.....	10
Test - 2.....	14
Test - 3.....	16
Cümle Türleri.....	19
Test - 4.....	26
Yapısına Göre Cümleler.....	28
Test - 5.....	32
Anlatım Bozuklukları	34
Test - 6.....	42
Cevap Anahtarı.....	45

FİİLDE ÇATI

A. Özne - Yüklem İlişkisi

- İş, oluş ya da durum bildiren fiillerin özne ve nesneye göre kazandığı özelliğe **çatı** denir.
- Çatı sadece fiil cümlelerinde aranır.
- İsim cümlelerinde **çatı** aranmaz.

Etken Fiil

Yüklemdeki eylemi yapanın belli olduğu fiillerdir. Cümlede **gerçek özne** veya **gizli özne** bulunur.

Örnek

Kadın iki saat boyunca yaptıklarını anlattı.

Özne **Yüklem**

Gözlüğümü senin arabanda unutmuşum.

Yüklem

(Gizli Özne - ben)

Öznesi gizli özne olsa bile cümlenin yüklemi etken çatılı fiildir.

Edilgen Fiil

Öznesi belli olmayan fiillere edilgen fiil denir.

Cümlenin öznesi sözde öznedir.

Edilgen fiiller fiil kök veya gövdelerinde "-l veya -n" eklerinin getirilmesiyle oluşturulur.

Örnek

Eşyalar bir odadan diğerine taşındı.

Sözde Özne **Yüklem**

Kaybolan çocuk iki saat içinde bulundu.

Sözde Özne **Yüklem**

Etkinlik 1

Aşağıdaki cümleleri çatı özelliğine göre inceleyip ilgili yerleri (✓) işaretleyiniz.

	Çatı Aranır	Çatı Aranmaz
a. Bu yıl tatilin çoğunu Amasya'da geçirdik.	☐	☐
b. Bugün hava her zamankinden daha soğuktu.	☐	☐
c. Çocuk, köpeği görünce kaçacak yer aradı.	☐	☐
d. Türkiye 26° - 45° doğu meridyenleri arasında yer alır.	☐	☐
e. Burdur'a varır varmaz beni aramasını söyle.	☐	☐
f. Özgüvenini de yitirince iyice içine kapandı.	☐	☐
g. Maalesef, daha gidecek epey yolumuz var.	☐	☐
h. Eski şarkıların ezgisinden anlamaz çok insan.	☐	☐
i. Nasıl geçti ömrümün o güzelim yılları.	☐	☐
j. Söyle, koca bir hayat nasıl geçer?	☐	☐

Etkinlik 2

Aşağıdaki cümlelerin öznesine göre çatı özelliklerini inceleyip ilgili yerleri (✓) işaretleyiniz.

Cümleler	Etken	Edilgen
1. Misafirlerin tümünü havaalanından kendi arabasıyla aldırdı.		
2. Kitapları, yayımlandıktan kısa bir süre sonra birçok okulda ders kitabı olarak okutuldu.		
3. Uzun süre üzerinden çıkarmadığı için eskimiş gömleği iyice.		
4. Yapmış olduğum resimlerin çoğu bu sergide satışa sunulacak.		
5. Zararlı kelebeklerle mücadelede dört bilimsel araştırma olduğu belirtiliyor.		
6. Hayal gücü şiddetli bir şekilde rahatsız edilirse uzaktaki bir nesneyi vurabilecek oklar fırlatır.		
7. Kişilerin psikolojik durumları eserlerde ön plana çıkarılmıştır.		
8. Aksak atla yüksek dağlara çıkılmaz.		
9. Gözünün yaşına bakmadan gider bu havalarda.		
10. Kafesten kaçıncaya kadar türlü türlü üzüntüler içinde çırpınıyordu.		
11. Karşılaşılan zorluklar hiçbir şekilde yolumuza set çekmemelidir.		
12. Üniversiteden sonra ilk defa bir meselenin çözülmesi için karşı karşıya gelindi.		

Etkinlik 3

Aşağıdaki cümlelerin yüklemelerini öznesine göre çatı bakımından inceleyip ilgili yerleri (✓) işaretleyiniz.

Cümleler	Etken	Edilgen
1. Sahneye çıkarken çok heyecanlandı.		
2. Bozuk yollara asfalt atıldı.		
3. Düğünde en sevdiğim şarkı çaldı.		
4. Yemeğin altını kapatmamı söyledi.		
5. Mercimek ve pirincin içindeki taşlar ayıklandı.		
6. Adamın hayatı son anda kurtarıldı.		
7. Bilgisayarda birtakım sorunlar bulundu.		
8. Koca arabayı bir kova suyla yıkadım.		
9. Gelinliği bir haftada dikildi.		
10. Yarışma on dakika önce başlatıldı.		

Örnek 1

İhtiyar Adam ve Deniz, Ernest Hemingway'e Nobel Ödülü kazandıran romanlardan biri kabul edilir. Psikolojik yönü ağır basan ve sinemaya uyarlanması neredeyse olanaksız görünen bu roman sinemaya uyarlanmıştır. Filmde, balıkçılarla geçinen ihtiyar bir adamın yaşamı ilgi çekici bir biçimde anlatılmıştır. Uzun süredir balık yakalayamayan ihtiyar adamın, son kez şansını denediğinde büyük bir balık avlaması ve onu karaya çıkarmak için gösterdiği insanüstü çaba izleyici oldukça etkilemiştir.

Bu metinde altı çizili fillerden hangisi öznesine göre diğerlerinden farklıdır?

- A) kabul edilir B) uyarlanmıştır C) anlatılmıştır D) etkilemiştir

Sen Çöz 1

ETKEN

EDİLGEN

Örnek 2

"Bu kitabın dört bölümü, aslında birer uzun makale olarak düşünülmüş."

Aşağıdaki cümlelerin hangisi çatı özelliği bakımından bu cümle ile özdeştir?

- A) Yaşamdan zevk alır, çevresine neşe saçardı.
- B) Yanındakilere geçmişte yaşadığı olayları anlatırdı.
- C) Evrensel bir çizgiye ulaştığı son çalışmasıyla anlaşıldı.
- D) Balerin olmak için uzun yıllar uğraştı.

Sen Çöz 2

Örnek 3

	Cümleler	Etken	Edilgen
I.	Yaşadıkları kimliğini bulmasında etkili oldu.	✓	
II.	Davranışlarından tedirgin olduğu anlaşılıyor.	✓	
III.	Uçakla da gelse toplantıya yetişemez.		✓
IV.	Kardeşim artık tek başına giyinebiliyor.		✓

Bu tabloda numaralanmış cümlelerden hangisinin çatı özelliği yanlış işaretlenmiştir?

- A) I - II
- B) I - III
- C) II - III
- D) II - IV

Sen Çöz 3

1. Aşağıdaki cümlelerden hangisi özne - yüklem ilişkisi bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Karın habercisi olan "karakuş" birazdan pencereye konar.
- B) Güneye indiğimizde göz alabildiğine uzanan ovayla karşılaştık.
- C) Bu bahçe Japon gülleriyle donatılırdı her sene.
- D) Ürgüp'ün taş evleri masalsı bir dünyaya götürür.

2.

Etken çatılı fiillerin yüklem olduğu cümlelerde işi yapan bellidir. Edilgen çatılı fiillerin yüklem olduğu cümlelerde ise işi yapan belli değildir. Örneğin "Tarık, araba almış." cümlesinde alma işini yapan "Tarık"tır. "Almış" eylemi etkindir. Ancak "Araba alındı." cümlesinde alma işini yapan belli değildir. Bu yüzden "alındı" eylemi edilgen çatılıdır.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerin hangisinde işi yapan belli değildir?

- A) İlgimi, kültürel konulara, yaşadığım kentin tarihine yönelttim.
- B) Sanatçıları eleştirel bir yaklaşımla değerlendirdim.
- C) Çizgi romanın sanat olup olmadığı Batı'da tartışılıyor.
- D) Programda, Gaziantep'in doğal güzelliklerini tanıttık.

3. Aşağıdakilerin hangisinde fiilin çatı özelliğiyle ilgili ayrıç içinde verilen bilgi yanlıştır?

- A) Arkadaşına yardım etmek için kolileri yükledi. (Edilgen)
- B) Dev dalgalar çoğu balıkçıya zor anlar yaşattı. (Etken)
- C) Araştırmalar sonunda doktorun haklı olduğu görüldü. (Etken)
- D) Giresun'da fındıklar yavaş yavaş toplanır. (Edilgen)

4.

Cümlede yüklem görevinde olan fiilin, özne ve nesnesine göre incelenmesine "çatı" denir. Çatı yüklemi fiil olan cümlelerde aranır. İsim cümlelerinde çatı aranmaz.

Buna göre aşağıdaki cümlelerden hangisinde çatı özelliği aranmaz?

- A) Yeterince beslenmediğin için saçların dökülüyor.
- B) Nasrettin Hoca, halkın gönlünde taht kurmuş bir bilgedir.
- C) İşin aslını araştırmadan hareket ettiği için zarar gördü.
- D) Başvuru tarihini kaçırdığımız için kredi alamadık.

5.

İzin alabilmek için ----

Bu cümle, aşağıdakilerden hangisiyle tamamlanırsa cümlenin öznesine göre çatısı diğerlerinden farklı olur?

- A) annesiyle okula geldi.
- B) bütün işlerini bitirdi.
- C) yeni bahaneler uydurdular.
- D) gerekli konuşmalar yapıldı.

6.

Gide gide nereye vardım

I

Karlı bozkırda koşup koşup
Bodur birkaç kaldı belleğimde

II

Gümüş yüzükler gibi incelmış

Babam didinirmiş hababam

III

Fincan çekilirmiş sırtına

IV

Uzun ırmakları yorgunluğun
oturma odamızdan geçermiş.

Bu dizelerde altı çizili sözcüklerden hangisinin öznesine göre çatısı diğerlerinden farklıdır?

- A) IV
- B) III
- C) II
- D) I

7. (I) İstanbul'da dünyaya gelen şair Ahmet Muhip Dıranas, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi ile İstanbul üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde okudu. (II) Resim ve Heykel Müzesi'nde görev yaptı. (III) Anadolu Ajansı, Devlet Tiyatrosu'nda üst düzey görevlere getirildi. (IV) Az sayıdaki şiirleri ise "şiirler" adıyla yayımlandı.

Numaralanmış cümlelerin hangisi özne - yüklem ilişkisi bakımından farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV

8. ▲ Anadolu'nun Türkleşmesini tamamlayan II. Mehmet'tir.
■ Anadolu'da Türk siyasi birliğini, önemli oranda kurmuştur.
♥ Karamanoğulları kesin olarak II. Beyazid Devri'nde alınmıştır.
◆ Böylece Anadolu Türk siyasi birliği kesin olarak tamamlanmıştır.

Sembollerle gösterilen cümlelerin hangi ikisinde sözde özne kullanılmıştır?

- A) ▲ - ■ B) ♥ - ◆
C) ♥ - ▲ D) ■ - ◆

9.

Soğuk Savaş Dönemi'nde "Eniac" adlı ilk bilgisayar üretildi.

Aşağıdaki cümlelerden hangisi çatı özelliği bakımından bu cümle ile özdeştir?

- A) Yanlış yola girdik geri dönmeliyiz.
B) Çamurlu ayaklarıyla içeri girdi.
C) Buzdolabını biraz öte çekmelisin.
D) Kapıdaki çöpler aşağıya indirildi.

10.

	Cümleler	Etken	Edilgen
I.	Kitap okurken müzik dinlememelisin.	✓	
II.	Odada büyük bir sessizlik oldu.		✓
III.	Tatlı tarifinde yanlışlık yapılmış.	✓	
IV.	Tuzlu yemekler yememeye çalışıyorum	✓	

Bu tablodaki numaralanmış cümlelerden hangileri yer değiştirmelidir?

- A) I-II B) I-III
C) II-III D) III-IV

11. Liman görünürdü

I
Ve kilise çanları
Durmadan çalardı bütün gece
II
Tren sesi duyulurdu yatağından
III
Arada bir ve zamanla
Bir de kız sevmeye başlamıştı
IV

Bu dizelerde numaralanmış fiillerden hangileri etken çatılı değildir?

- A) I - II B) I - III
C) II - III D) II - IV

12. Denize vuran balıkçı

★
Kuşu yıldızı getirir bize
●
Kabuklu böcekler ve yosun
■
Bırakır sepetinin küpeştesine
▲

Sembollerle belirtilen sözcüklerden hangisinde çatı özelliği aranır?

- A) ★ B) ● C) ■ D) ▲

B. NESNESİNE GÖRE FİİLLER

(Nesne - yüklem İlişkisi)

Nesne - yüklem ilişkisine göre fiiller **geçişli** ve **geçişsiz** olmak üzere iki grupta incelenir.

1. Geçişli Fiiller

- ✓ Nesne alabilen fiillere **geçişli fiil** denir.
- ✓ Geçişli fiiller yükleme sorulan "**Neyi? / Kimi? / Ne?**" sorularına cevap verir.

Hasan koyunları otlatıyordu. (Neyi otlatıyor?)
Nesne Yüklem

Babam, kardeşimi yanına çağırdı. (Kimi çağırıyor?)
Nesne Yüklem

Bahçede erik topladık. (Ne topladık?)
Nesne Yüklem

Dikkate Al

Geçişli fiillerin olduğu cümlelerde nesne sözcük olarak bulunmayabilir. Ancak fiilin başına "onu" zamirini getirip okduğumuzda anlam bozulmuyorsa o fiil geçişlidir. "Onu" zamiri bütün nesnelerin yerine kullanılabilir.

Gözlerimizi ayırmadan izledik. (Onu izledik.)
Yüklem

2. Geçişsiz Fiiller

- ✓ Nesne alamayan fiillere **geçişsiz fiil** denir.
- ✓ Geçişsiz fiiller, yükleme sorulan "**Neyi? / Kimi? / Ne?**" sorularına cevap vermez.

Meyvelerin olması için, bütün çiçekler solar.
Yüklem
(Geçişsiz Fiil)

Dönüp dolaşıp aynı fikirde buluşuyorduk.
Yüklem
(Geçişsiz Fiil)

Örnek 4

(I) Bana göre sanat, insan etkinliklerinin özgür alanıdır. (II) Sanatçının ham madde olarak almış olduğu izlenimleri birleştirerek, ayıklayarak bir senteze ulaştırılmasıdır. (III) Sanatçı bu sentezi ruhunda oluşan estetik sezgiyle ifade eder. (IV) Bu ifade ediş tekil olarak bir kerecik sezgisel olarak görülür.

Numaralanmış cümlelerden hangisi nesne - yüklem ilişkisi bakımından diğerlerinden farklıdır?

A) I

B) II

C) III

D) IV

Sen Çöz 4

Etkinlik 4

Aşağıdaki cümlelerin nesne - yüklem ilişkisine göre çatı özelliğini tabloda ilgili yerlere işaretleiniz.

Cümleler	Geçişli	Geçişsiz
1. Tabloları iki pencere arasındaki boşluğa astı.		
2. Eşyaları yerleştirip otobüse bindi.		
3. İşi zamanında bitirmek için ölesiye çabalıyordu.		
4. Üyelere verilen kartların tümü yenilendi.		
5. Misafirleri evin en rahat yerinde ağırladık.		
6. Geçen hafta kentin park ve müzeleri gezildi.		
7. Küçük balıklardan en çok hamsiyi severim.		
8. Yaşamdaki zorluklar, bazen hayal gücünün önüne geçer.		
9. Bu tutum yeni mesleklerin doğmasını sağlıyor.		
10. Akan gözyaşlarını görünce hepimiz üzüldük.		

Örnek 5

Aşağıdaki cümlelerin hangisi nesne - yüklem ilişkisi bakımından farklıdır?

- A) Görüşmelerini iki hafta sonraya erteledi.
- B) İyi bir doktor olmak için çabalıyordu.
- C) Adam, ehliyetini kaybettiğini söyledi.
- D) En sevdiği şapkasını küçük çocuğa verdi.

Sen Çöz 5

Örnek 6

(I) Köşedeki masaya oturdu. (II) Eldivenlerini montunun cebine koydu. (III) Usulca kırmızı çantasını açtı. (IV) Küçük el aynasını çıkarıp yüzünü uzun uzun inceledi.

Numaralanmış cümlelerin hangisi nesne - yüklem ilişkisi bakımından diğerlerine göre farklıdır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

Sen Çöz 6

Etkinlik 5

Aşağıdaki cümleleri nesne - yüklem ilişkisi bakımından yay ayraç içinde verilen özelliğe uygun olacak şekilde tamamlayınız.

1. O iş için tüm randevularımı
2. Sabah erkenden ekmek almaya
3. Karar vermeden önce iyice
4. Anlattıklarına hiçkimse bir türlü
5. Bu gece saatler ileri
6. Ellerinin değdiği yere gül
7. Arabanın anahtarını sabah
8. Keman çalmayı öğrenmek için kursa
9. Yıl sonu gösterisine sevdiklerini
10. Dedem, tarlaya ceviz fidanı
11. Rüzgârdan saçları sağa sola
12. Söz verdiğin hâlde niçin beni
13. Hızlı adımlarla gecenin karanlığına
14. Bu memleket nice Mustafa Kemaller
15. Kadın aldığı eşyaların hepsini durakta

Etkinlik 6

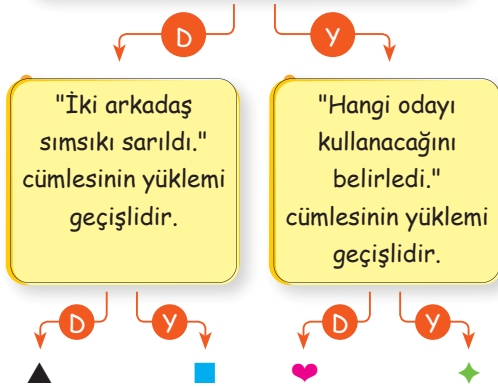
Aşağıdaki cümleleri çatı bakımından inceleyip ilgili yerleri (✓) işaretleyiniz.

Cümleler	Öznesine Göre		Nesnesine Göre	
	Etken	Edilgen	Geçişli	Geçişsiz
1. Sınırı geçince otele yerleştik.				
2. Evimiz güneş almadığı için taşınacağız.				
3. Piyasaya sürülecek ürünlerin fiyatı belirlendi.				
4. Hepimizin gönlünü şirinliğiyle kazandı.				
5. Akşam yemeği için burada kalacağımız söylendi.				
6. Kapının bozulan kilidi tamir edildi.				
7. Yanlış kapıyı çalınca hepimiz gülüştük.				
8. Bu bölgelerde arıcılık yapılır.				
9. Bir o yana bir yana çırpınıyor.				
10. Bahar bir gelse kırlara koşardık.				
11. Yaşı ilerledikçe akıllandı.				
12. Yemek için üç gün sonrası ayarlandı.				

1. Şarkılar söylemişim pencereden
I
Uyanıp uyanıp yine dalmışım
II
Biletim üçüncü mevki,
Fakirlik hali
Lületaşından gerdanlığa gücüm yetmemiş
III
Sana Sapanca'dan bir sepet elma almışım.
IV
- Numaralanmış sözcüklerden hangisi geçişsiz fiildir?
- A) I B) II C) III D) IV

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem "etken-geçişsiz" bir fiildir?
- A) Dünyayı neredeyse köy köy dolaştığını söylerdi.
B) Gereksiz harcamalarla tüm parasını bitirmiş.
C) Sokağın girişi yol çalışması için kapatıldı.
D) Günlerdir tek başına çalıştığından çok yoruldu.

3. "Maçta sakatlanan oyuncuyu sedye ile taşıdılar." cümlesinin yüklemi geçişsiz fiildir.

Yukarıdaki tabloda yer alan bilgiler doğru - yanlış olarak değerlendirildiğinde aşağıdaki sembollerden hangisine ulaşılır?

- A) ▲ B) ■ C) ♥ D) ◆

4. Aşağıdaki cümlelerle ilgili verilen bilgilerden hangisinde yanlışlık yapılmıştır?
- A) Bayram öncesi tüm perdeleri yıkadım. (Etken - Geçişli)
B) Olumsuz her şeyi kafamızdan çıkardık. (Etken - Geçişli)
C) Kuşlar kadar hafifledi bedenim. (Edilgen - Geçişli)
D) Renk renk balonları heyecanla şişirdi. (Etken - Geçişli)

- 5.

Geçişli	Geçişsiz
1 indirmek	2 izlemek
3 okutmak	4 bakışmak
5 yorulmak	6 azalmak

Tablolardaki yanlışlığı düzeltmek için numaralanmış fiillerden hangilerinin yerleri değiştirilmelidir?

- A) 1 ve 2 B) 3 ve 4
C) 1 ve 5 D) 2 ve 5

6. **Taylan** : Yıkanan bulaşıkları yerlerine dizdim.
Başak : Ekmek yaparken kaliteli un kullanıldı.

Taylan ve Başak'ın cümlelerindeki yüklem-lerin nesnesine göre çatısı aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

	Taylan	Başak
A)	Geçişli	Geçişsiz
B)	Geçişli	Geçişli
C)	Geçişsiz	Geçişsiz
D)	Geçişsiz	Geçişli

7.

Defterin birçok sayfasını koparmışlar,
Örtünemez artık!

Bazı sayfalarla kış gelir, üşür.
Kış, insanı üşütür.

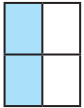
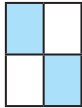

Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) "Koparmışlar" geçişli fiildir.
B) "Örtünmez" etken fiildir.
C) "Gelir, üşür" geçişli fiildir.
D) "Üşütür" geçişli fiildir.

8.

Hepimiz filmin sonunu merakla bekliyorduk.	Seminerdeki konuşmacıların ismi yayımlandı.
Evin eskiyen eşyaları değişti-rildi.	Yıllar geçtikçe bazı şeyleri daha iyi anlıy-orum.

Yukarıdaki tabloda çatı özellikleri "edilgen - geçişsiz" olan bölümler boyandığında tablonun görünümü nasıl olur?

- A) B)
- C) D)

9.

Araç kullanırken emniyet kemerini takmayı unutmayınız.

Bu cümlelerin yüklemi nesnesine göre incelendiğinde aşağıdaki cümlelerin hangisiyle özdeşdir?

- A) Havalar gibi kalplerimiz de ısınır elbet.
B) Yemeğini yer yemez yanıma geldi.
C) Oğluma ilaçlarını saatinde içiriyorum.
D) Gürültü yapan çocuklara balkondan seslendi.

10. Amasra'ya giderken Aşıklar Yolu'nda gördük.

1. Etken

2. Edilgen

3. Geçişli

4. Geçişsiz

Bu cümlelerin çatı özelliği hangisinde doğru verilmiştir?

- A) 1 ve 2 B) 1 ve 3
C) 2 ve 4 D) 3 ve 4

11.

- I. Yalova'ya doğru süzülüyor bulutlar
II. Şehrin üstünden geçiyor
III. Güz mevsimi erken veda edecek
IV. Sarı sarı yapraklar öyle söylüyor.

Numaralanmış dizelerin hangisinde nesne - yüklem ilişkisine göre diğerlerinden farklı bir fiil kullanılmıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

12. Kimseye kötülük yapma. Kimseyi arkasından

çekıştirme, bu tür hareketlerden kaçın.

Yoksa günü gelir, benzer bir şeyi onlar da

sana yaparlar ve zor durumda kalırsın.

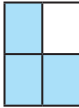

Numaralanmış sözcüklerden hangisinde çatı özelliği incelenemez?

- A) I B) II C) III D) IV

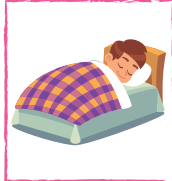
1.

Irmaktan geçerken at değiştirilmez.	Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez.
Açık yaraya tuz ekilmez.	Altın anahtar her kapıyı açar.

Bu tabloda çatı özellikleri "edilgen - geçişsiz" olan bölümler boyandığında tablonun görünümü aşağıdakilerden hangisi olur?

- A)
- B)
- C)
- D)

2. Aşağıdaki eylemlerden hangisi geçişlidir?

- A) Ağlamak
- B) Dinlenmek
- C) Okumak
- D) Uyumak

3.

■	Bırakırsak öyle uyuyacaktı balkonda.	etken
▲	Susuz kalan hayvanlar için bir kap su bırakıldı.	edilgen
●	Yanlış yapmaktan her zaman çekinirdi.	edilgen
★	Müzik, her yerde dinlenebilir.	etken

Sembollerle gösterilen cümlelerin hangi ikisinde özne - yüklem ilişkileri yanlış belirtilmiştir?

- A) ■ - ●
- B) ▲ - ★
- C) ▲ - ●
- D) ● - ★

ÇİTA YAYINLARI

4.

Aşağıdaki cümlelerden hangisi bu tabeledaki cümlenin çatı özelliği ile özdeştir?

- A) Gerekli kaynakları olsaydı ihaleyi kazanırdı.
- B) Bazen söylediklerimiz anlaşılabilir.
- C) Yaşanan olaylardan herkes ders aldı.
- D) Tiyatroyla ilgilenmekten zevk alırdı.

5. Güzel bir şiirin, bir mısranın sözcüklerini, anlamını bozmayacak şekilde değiştirelim.
I

Anlam bozulmaz ama şiirin tılsımı yok oluverir. Bizde Nurullah Ataç'la Orhan
II

Veli de bu iddiayı bir aralık tekrarladılar.
III

Orhan, Fuzuli'nin bir mısrasının anlamını bozmadan değiştiriyor, anlam değişmediği
IV

hâlde şiir şiirlikten çıkıyor. Demek ki şiirin
V

güzelliği söyleyişinden geliyor.

Numaralanmış sözcüklerden hangisi nesnesine göre geçişsiz fiildir?

- A) I - II
B) Yalnız II
C) II - IV
D) II - V

6.

Neden bu kadar düşünceli olduğumu soruyorlar.

Aşağıdaki cümlelerden hangisi bu cümlenin çatı özelliği ile özdeştir?

- A) Duyduğu sesle bir anda irkildi.
B) Güçlüklere göğüs germek, insanı sağlamlaştırır.
C) Söylediklerime birdenbire alındı.
D) Sınav salonuna girenlerin kimlikleri kontrol edildi.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisi nesnesine göre farklıdır?

- A) Koşarken bileğini burkmuş.
B) Ağlayarak yanımdan uzaklaştı.
C) Gelecek güzel günlere inanıyordu.
D) Onu üzgün görünce ben de üzüldüm.

ÇİTA YAYINLARI

8.

Ay göründü göğün derinliklerinden, sarıgöl mavi dumanla kaplandı. Önce keskin bir yel çıktı Aladağlar'dan, Sarıgöl ufak ufak kımıldadı. Günü uğurlamaya çıkan tarla kuşları ağırdan, ötüşerek indiler yere.

Bu parçadaki fiillerle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

A)	kesti	etken - geçişsiz
B)	çıktı	etken - geçişsiz
C)	kımıldadı	edilgen - geçişsiz
D)	indiler	etken - geçişsiz

9. Solarken albümlerde çocuklar ve askerler
I
Yüzün bir kır çiçeği gibi usulca söner.
II
Uyku ve unutkanlık gittikçe derinleşir.
III
Bunu anlattılar hep, yeni yiten bir aşkı.
IV
Bu dizelerde numaralanmış fiillerden hangisi etken - geçişlidir?
- A) I B) II C) III D) IV

10.

Yüklemi isim olan cümlelerde çatı özelliği aranmaz.

Buna göre,

- I. Martı seslerine karıştı annemin feryadı.
II. Salkımlarda üzümün titredi güneşi görmeden.
III. Bu şehirden başka yok hiçbir yerim.
IV. Hangi buluta verdin hayallerini?
numaralanmış cümlelerin hangisinde çatı özelliği aranmaz?
- A) I B) II C) III D) IV

11. (I) Eskiden kendi kendime kalınca sıkıldım. (II) Arkadaşlarımla, dostlarımla olmayı isterdim. (III) Şimdi ise böyle bir ihtiyaç duymuyorum. (IV) Tersine üç beş kişi ile birlikteyken bile odama kapıyorum.
Bu parçada numaralanmış cümlelerin yüklemeleri için aşağıdakilerden hangisi söylemez?
- A) I. etken - geçişsiz
B) II. etken - geçişli
C) III. etken - geçişli
D) IV. edilgen - geçişsiz

12. Acılara kaldıysa dünden bugüne
Elbette sorulacak bir hesap
Ve hüznü bir kirmen gibi eğirip
Yükleyip türkülerini tuza ve yüne
Ve ilkyazı bir garip efsane
Diye söyleyenler, yaşatanlardır.
Bu şiirdeki altı çizili fiilin çatı özelliği aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?
- A) edilgen - geçişsiz
B) etken - geçişli
C) etken - geçişsiz
D) edilgen - geçişli

13.

	Geçişli Eylem	Etken Eylem	Geçişsiz Eylem
Deniz, yosunları kıyıya <u>sürükler</u> .	x	x	
Çoğu zaman yapılacak tek şey <u>kabullenmektir</u> .		x	x
Çocuklar, maketleri <u>dizdiler</u> .	x	x	
Her sorunun cevabını <u>bilir</u> .	x	x	

Tablodaki cümlelerde altı çizili fiillerle ilgili yapılan işaretlemelerde yanlışlık yapılmıştır. Yanlışlığın giderilmesi ile ilgili doğru öneride bulunan öğrenci aşağıdakilerden hangisidir?

A) "kabullenmektir" sözcüğünde çatı özelliği aranmaz çünkü o, isim-fiil eki almış bir sözcüktür.

B) "sürükler" sözcüğü etken değil, edilgen çatılı bir eylemdir.

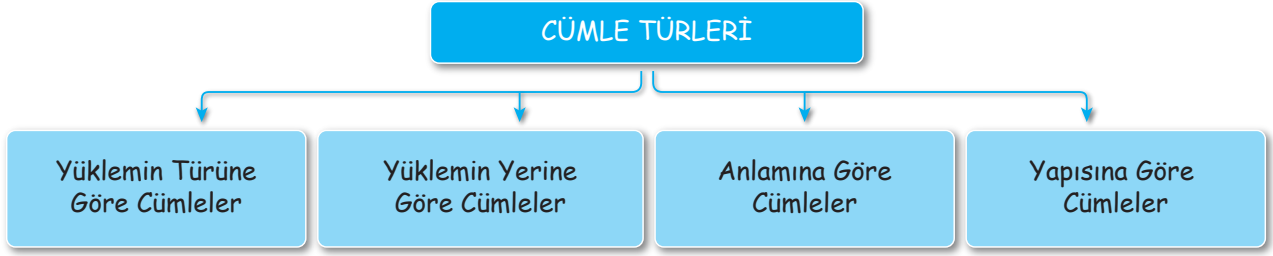
C) "bilir" sözcüğü edilgen ve geçişsiz çatılı bir eylemdir.

D) "dizdiler" sözcüğü geçişli değil geçişsiz çatılı bir eylemdir.

CÜMLE TÜRLERİ

1. YÜKLEMİN TÜRÜNE GÖRE CÜMLELER

a. Fiil (Eylem) Cümlesi

Yüklemi çekimli bir fiilden oluşan cümlelere **fiil cümlesi** denir.

Örnek

Seninle artık eylülde görüşürüz.

Yüklem
(Fiil Cümlesi)

Sevincinden şarkılar, türküler söyledi.

Yüklem
(Fiil Cümlesi)

b. İsim (Ad) Cümlesi

Yüklemi ek eylem almış isim ve isim soylu sözcükler veya söz öbeklerinden oluşan cümlelere **isim cümlesi** denir.

Örnek

Fethiye, tercih edilen tatil yörelerindedir.

Yüklem
(İsim Cümlesi)

İşe yeni başlayan genç çok çekingendi.

Yüklem
(İsim Cümlesi)

2. YÜKLEMİN YERİNE GÖRE CÜMLELER

a. Kurallı (Düz) Cümle

- ✓ Yüklemi sonda bulunan cümlelere kurallı (düz) cümle denir.
- ✓ Türkçenin söz dizimi "özne - tümleş - yüklem" şeklindedir.
- ✓ Temel öge olan "yüklem" cümlelerde sonda bulunur.

Örnek

• Kuşlar yurda erken veda etti.

Yüklem

• Bu soğukta dışarı çıkmak imkânsızdı.

Yüklem

b. Devrik Cümle

- Yüklemi sonda bulunmayan, başta veya ortada yer alan cümlelere devrik cümle denir.

Örnek

- Hiçbir anahtar açamadı bu kapıyı.
Yüklem
- Sevmeyi öğret bana nefes almadan önce.
Yüklem

Unutma!

Her cümle bir yargı belirtse de bazı cümlelerde yüklem söylenmemiş olabilir. Yüklemi belirtilmemiş cümlelere eksilteli cümle denir.

- Arkadaşlar haydi sağlıcakla... (kalın)

2. ANLAMINA GÖRE CÜMLELER

a. Olumlu Cümle

Herhangi bir eylemin yapıldığını veya yargının gerçekleştiğini, gerçekleşebileceğini bildiren cümlelerdir.

Örnek

- Tiyatro oyununu çok beğendik.
Yüklem
- Nasıl biri olduğunu herkes bilir.
Yüklem

b. Olumsuz Cümle

Eylemin yapılmadığını, sözü edilen yargının bulunmadığını, gerçekleşmediğini bildiren cümlelerdir.

Örnek

- Akşamları bir türlü uyku girmiyor gözüme.
Yüklem

c. Soru Cümlesi

Bir duyguyu, düşüncüyü soru yoluyla anlatan veya soru yoluyla bilgi almayı amaçlayan cümlelerdir.

Örnek

- Yarınki geziye katılacak mısınız?
- Bir bardak daha çay içer misiniz?

d. Ünlem Cümlesi

Sevinç, heyecan, korku, özlem, üzüntü, onaylama, şaşkınlık, hayranlık vb. değişik duygular anlatan cümlelerdir.

Örnek

- Of, bıktım bu sözlerinden!
- Vah, zavallı kedicik!

Örnek Soru

- Bu işi başaracağına inanıyorum.
- Bugün onu buralarda görmedim.
- Bana gönderdiği ucu yanık mektuptu.
- Dışarıdaki gürültüyle uyandı.

Numaralanmış cümlelerin hangisi yüklem türüne göre diğerlerinden farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV

Biz Çözdük

- inanıyorum. (fiil cümlesi)
- görmedim (fiil cümlesi)
- ucu yanık mektuptu (isim cümlesi)
- uyandı (fiil cümlesi)

Cevap: C

Örnek 7

(I) Yeniden baktım "Başaklar" tablosuna. (II) Belli ki rüzgâr-
dan eğilmiş. (III) Başakların kimisi yanındakine yaslanmış, kimisi
baş başa vermiş. (IV) Kırılacak gibi büküleni de, usulca eğileni
de var.

Yukarıdaki cümlelerden hangisi yüklem türüne göre ötekilerden farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV

Sen Çöz 7

Etkinlik 7

Aşağıdaki cümlelerin yüklemine değerlendirilip karşılıklarına "fil" ya da "isim" yazarak belirtiniz.

1. Bu kadar pahalı bir hediyeyi kabul edemem.

.....

2. Çağla da ablası kadar zekiydi.

.....

3. Romanlar, hayata tutulan birer aynadır.

.....

4. Bu parayı çocuklarının eğitimi için kullanacak.

.....

5. Bu kadın her zaman burnunun dikine gidiyor.

.....

6. En kötü barış bile savaştan iyidir.

.....

7. Aşırı sıcaktan göllerimiz kurumaya başladı.

.....

8. Buraya taksi ile geldiğim için üşümedik.

.....

9. Bilgileri ezber yoluyla öğrenmek boşunadır.

.....

10. Sahip olduklarımızın kıymetini bilmeliyiz.

.....

11. Kafamdan geçenleri tek tek yazıyorum.

.....

12. Derme çatma bir köprüden geçmek zorundaydı.

.....

13. Çocukluğumuzda en çok oynadığımız oyun saklambaçtı.

.....

14. Bozuk bir şemsiye gibi kapanıyor güneş.

.....

15. İlk şiirimi yedinci sınıf öğrencisiyken yazdım.

.....

Etkinlik 8

Tablodaki cümleleri yüklemine yerine göre inceleyip uygun yerleri işaretleyiniz.

Cümleler	Kurallı	Devrik	Eksilteli
1. Masallardan çekerdik dizeleri tülbent gibi.			
2. Uğraşma bu saatte bu kitaplarla.			
3. Her damardan kan alınmaz.			
4. Kırık kolla iş yapmaya çalışıyordu.			
5. Okuduğu kitaplara notlar yazardı.			
6. Hastaneye gittiğinde artık vakit çok geçti.			
7. Bana danışmadan karar alırsanız...			
8. İletişim kopukluğu yaşıyoruz sizinle.			
9. Gelir misin benimle uzak diyarlara.			
10. Alnıma yazılan kara yazıdır.			
11. Hiç kimseye güvenmedim sana güvendiğim kadar.			
12. Adamın çabasını sen de görmeliydin.			
13. Sürmez bu ayrılık sonsuza kadar.			
14. Yüreğimi o güzel gözleriyle yakıyor.			
15. Bu şarkıyı senden başkasına...			

Etkinlik 9

Aşağıdaki cümleleri yay ayaç içinde verilen özelliklere göre yeniden yazınız.

1 Sana bu konuda hak veriyorum. (devrik - olumsuz)

2 Çok zordur bu işin altından kalkmak. (kurallı - soru)

3 Bu olayın sorumlusunu bir ben bilmiyorum.

4 Kesintisiz bir hizmet alacağız burada. (kurallı - soru)

5 Havaaların ısınması iyi oldu. (devrik - olumsuz)

6 Telefonu çalanlar bulunmadı. (devrik - olumlu - soru)

7 Anadolu türküsünün ilk dizesi geliyor aklıma. (kurallı - olumsuz)

8 Sınavların ne zaman başlayacağını bilmiyoruz. (devrik - olumlu)

9 Şaşırdım onu burada görünce. (kurallı - olumsuz)

10 Seninle konuşmaya cesaret edebiliyor. (devrik - olumsuz)

Etkinlik 10

Aşağıdaki cümleleri anlamına, yüklem türüne ve yüklem yerine göre değerlendirip tabloyu işaretleyiniz.

Cümleler	İsim	Fiil	Kurallı	Devrik	Olumlu	Olumsuz
1. Zeynep'in börekleri lezzetliydi.						
2. Konuşmaları etkilemedi kimseyi.						
3. Programlar hazır olunca söyler.						
4. Cumartesi güzel bir film vardı.						
5. Bu kadar yolu niçin geldik?						
6. Üstündekiler ablasının elbisesydi.						
7. Kümestekileri çıkarmış dışarıya.						
8. Hayallerimden vazgeçmem asla.						
9. Çocuklarını karşısına alıp güzelce konuşurdu.						
10. Denizin mavisine aldandık hepimiz.						
11. Yamaç paraşütü için Antalya'ya gideceğiz.						
12. Haber vermedi bize de Sevgi Hanım.						
13. Tuna, iki yıldır çalmıyor bağlama.						
14. Düğün hazırlıkları yapıyor genç çift.						
15. Başına gelenlere aldırıyor bile.						
16. Başardı sonunda hedeflerine ulaşmayı.						
17. Kazada iki kişi yaralanmış.						

1.

Yüklemi sonda bulunan cümlelere kurallı (düz) cümle; yüklemi sonda bulunmayan, başta ya da ortada yer alan cümlelere **devrik cümle** denir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisi yüklemine yerine göre diğerlerinden farklıdır?

- A) Güneş lekeleri deri üzerinde kalır.
- B) Şiirle ilgili düşüncelerini açıklamak istemedi.
- C) Pek çok eser vardı okunmayan.
- D) Günde birkaç kayısı yemeye çalışıyordu.

2. Aşağıdakilerden hangisi "isim - kurallı - olumlu" cümledir?

- A) Herkes rahatsızdı çalışmamasından.
- B) İşi düştüğünde arardı hepimizi.
- C) Dükkândaki bütün mallar satışa hazırды.
- D) Geçmişte takılı kalmam hiçbir zaman.

3. • Yüreğinde hiçbir kötülük taşıymıyordu.
• Simsiyah saçları beyazlıyordu yavaş yavaş.
Bu cümlelerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fiil cümlesi olmaları
- B) Olumsuz cümle olmaları
- C) Kurallı cümle olmaları
- D) İsim cümlesi olmaları

4.

	Cümleler	İsim	Fiil	Kurallı	Devrik
I	Dağ kızağına binenler heyecanlıydı.	✓		✓	
II	Kömür karası gözleriyle baktı ufka.		✓		✓
III	Sanırsın dünyayı taşıyor sırtında.		✓		✓
IV	Hoyrattı saçları yarimin.	✓		✓	

Bu tabloda numaralanmış cümlelerden hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

5. "Vurur yüzüme aralık kapımdan aydınlık." bu cümle ile yüklem türü ve yeri bakımından özdeş olan cümle aşağıdakilerden hangisidir?

- A) En verimli yağmur alın teridir.
- B) Acılar da olgunlaştırır insanı.
- C) Bu dünyaya hiç gelmemiş bir hayaldin.
- D) İşi bitince tüm ışıkları kapattı.

6.

Numaralanmış afişlerden hangisi anlamına göre farklı bir cümledir?

- A) I B) II C) III D) IV

7.

	Fiil	İsim	Kurallı	Devrik
* Hayal etmek, bilmekten daha önemlidir.		✓	✓	
● Uzağı düşünemeyen üzüntüye yakındır.	✓		✓	
■ Bütün yanlışlıkların altında yatar gurur.	✓			✓
▲ Bazen sesini duyabilmesi için susman gerekir.	✓		✓	

Tablodaki sembolle belirtilen satırların hangisinde yanlış işaretleme yapılmıştır?

- A) * B) ● C) ■ D) ▲

8.

Yunus Emre, resmi yazışma ve edebiyat dilinin Farsça olduğu, bilimsel eserlerin Arapça yazıldığı bir dönemde yetişmiş ve bir şairdir. Bu yüzden eserlerinde bir kelimenin Türkçe, Farsça ve Arapça kullanılışlarına rastlanır. Buna rağmen Yunus Emre XIII. yüzyılda Anadolu sahasında Oğuz Türkçesinin en büyük temsilcisidir.

Bu parçadaki altı çizili cümle, aşağıdaki konulardan hangisi için örnek verilebilir?

- A) İsim cümlesi B) Devrik cümle
C) Fiil cümlesi D) Olumsuz cümle

9.

"Salona girerken heyecanlıydı." cümlesinde "heyecanlıydı" ifadesi yüklemdir ve yüklem ek eylem almış bir isimdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi isim cümlesi değildir?

- A) Kimsenin koparamayacağı bir gülsün.
B) Seni nasıl sevdiğimi kimseler bilmesin, sus.
C) Onu tanıdığından beri akli hep karıştı.
D) Bu hayatımda unutamayacağım bir yazdı.

YAPISINA GÖRE CÜMLELER

a. Tek Yüklemler

Tek yüklemler bulunan, tek yargı bildiren, içinde fiilimsi bulunmayan cümlelerdir.

Örnek

Ne kadar güzel düşünmüşsün.
Yüklem

Gözler, kalbin aynasıdır.
Yüklem

b. Fiilimsi Bulunan Cümleler

Tek yüklemler olan ve içinde fiilimsi görevinde en az bir kelime bulunan cümlelerdir.

Örnek

Güzel bir kahvaltı yapıp çalışmaya başladı.
Zarf-fiil İsim- Yüklem
Fiil

c. Birden Çok Yüklemler

Birden fazla cümlelerin birbirine virgül (,) ya da noktalı virgül (;) ile bağlanması sonucu oluşturulan cümlelerdir.

Örnek

Çok yaşayan bilmez, çok gezen bilir.
Yüklem Yüklem

Kel ölür, sırma saçlı olur; kör ölür, badem gözlü olur.
Y Y Y Y

d. Bağlacı Olan Cümleler

Aralarında anlam ilgisi bulunan cümlelerinin "ve, ama, ancak, fakat, yalnız, çünkü, veya" ile bağlanması sonucu oluşturulan cümlelerdir.

Örnek

Şimdi gidiyorum ama yine geleceğim.
Yüklem Yüklem

Çocuk yapılanları görür ve taklit eder.
Yüklem Yüklem

Etkinlik 11

Aşağıdaki cümlelerden birden fazla yüklemi olanların yanındaki kutucukları işaretleyiniz.

1 Ben gidiyorum, sen birazdan gelirsin.

2 Söylediklerimi aynı böyle yaz.

3 Zaman değişirken dil olduğu gibi kalmaz.

4 Canları çekmiştir, keşke ona da ikram etseydim.

5 Sen beni hayata bağladın ve dünyamı değiştirdin.

6 Düşüncelerini biliyor ve onlara önem veriyorum.

7 Nar, boya ve dekor olarak kullanılıyor.

8 Öksürüğü kesilmiyor ve gün geçtikçe artıyordu.

9 Uzun boyluydu ve derin derin bakan gözleri vardı.

10 Keskin virajlar aşılıyor durmadan.

11 Vildan, ömründe hiç olmadığı kadar mutluydu.

12 Nereden geldik ve nereye gideceğiz böyle?

13 Deniz sevdalısıydı ve dalmayı çok sevdi.

14 Doktor, fazla tatlı yememesini söylemiş.

15 Yerdeki halı belli ki elde dokunmuş.

Etkinlik 12

Tablodaki cümleleri yapısına göre inceleyerek uygun kutucukları işaretleyiniz.

Cümleler	Tek Yükleml	Fiilimsi Bulunan	Birden Fazla Yükleml	Bağlacı Olan
1. Affetmek, bakış açını değiştirir ama unutmak aldığın dersi unutturur.				
2. Komşu komşunun külüne muhtaçtır.				
3. Dereden geçerken at değiştirilmez.				
4. O geç gelir, biz yemeğe başlayalım.				
5. Denizden çıktığında buz gibiydi.				
6. Lütfen ellerini yıka ve buraya gel.				
7. Çayı büyük bardakta içti.				
8. Konser için biletleri nereden aldınız?				
9. Onun her sözü yeni ufuklar açıyordu.				
10. Adımlarını sessizce attı odaya.				
11. Kimseyi aramadı ve yoluna devam etti.				
12. Sustu ve film izlemeye devam etti.				
13. Sonunda sakinleşip kapıyı açtı.				
14. Çiçekleri gerektiği gibi sulamamış, çürütmüştü.				
15. Bursa'ya kumaş almak için gidecek.				
16. Odasının cam, denize bakıyordu.				
17. Sessizliği bozdu ve kendini dinletti.				
18. Eğitimimi Amerika'da tamamladım.				
19. Kalem kılıçtan keskindir.				
20. Zor görevler verildi bana.				

Örnek Soru

(I) O gece çok az uyuyabilmişti. (II) Çocukluğundan beri yakasını bırakmayan düşme hissiyle iki kez uyanmıştı. (III) Her uyandığında da pencereye gidip aşağıda duran arabasına bakmıştı. (IV) Hemen evin önündeki Kıztaşı'nın gerisinde uzun bir gölge geri çekilmiş, ama o farkına varamamıştı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi bağlacı olan birden fazla yüklemli cümledir?

- A) I B) II C) III D) IV

Biz Çözdük

- I. Cümle → Tek yüklemli cümledir.
II. Cümle → Fiilimsi bulunan cümledir.
III. Cümle → Fiilimsi bulunan cümle.
IV. Cümle → "ama" bağlacı bulunan birden fazla yüklemli cümledir.

Cevap: D

Örnek 8

Aşağıdaki cümlelerden hangisi "tek yüklemi bulunan" cümleye örnek verilebilir?

- A) İnsanların derdini dinlerken mutlu oluyordu.
B) Köy ürünleri bu pazarda bulunur.
C) İnsanlara fırsat vermeden konuşuyor.
D) Mersin'den gelen akrabalarımız bizde kalacak.

Sen Çöz 8

1. (I) Yaşamda en iyiye ulaşma çabanızda ne-reye gitmek ve ne olmak istediğinizi bilmek çok önemlidir. (II) Çünkü yaşam felsefesiyle uyuşmayan hedefler hayal kırıklığıyla sonuçlanır. (III) Aynı şekilde, ulaşmak istediğiniz hedefler yaşam felsefenize uyuyorsa bunları elde etmeniz de kolaylaşır. (IV) Dolayısıyla önce yaşam felsefenizi, sonra ulaşmak istediğiniz hedefleri belirleyin.

Numaralanmış cümlelerden hangisi "yüklemin türüne göre" farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV

2. Herhangi bir eylemin yapıldığını ya da yapılacağını anlatan cümleler, anlamına göre olumlu cümle kabul edilir.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerin hangisi olumlu bir cümle değildir?

- A) Bu çocuklar, gelecekte çok başarılı yöneticiler olacak.
B) Öğretmenlik yaptığım bu köyde salgın yüzünden pek çok insan hayatını kaybetti.
C) Balık tutmaktan son anda vazgeçti babam.
D) Bir konuşmaya başlarsa kimse susturamaz onu.

3. "İnsanlar yakın buldukları sanatçıların yapıtlarını severek okurlar."

Bu cümlelerin özelliği aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) İsim- devrik olumlu- fiilimsi bulunan
B) Fiil - kurallı - olumlu - fiilimsi bulunan
C) Fiil - devrik olumlu - fiilimsi bulunan
D) Fiil - devrik - olumlu - basit

4. İçinde fiilimsi bulunan, tek bir yüklemi olan, birden çok yargı belirten cümlelere "fiilimsi bulunan cümle" denir. Örneğin "Gözümle görmeden kimseye inanmam." cümlesi fiilimsi bulunan cümledir.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki cümlelerden hangisi fiilimsi bulunan cümle değildir?

- A) Gem almayan atın ölümü yakındır.
B) İş bilen kılıç kuşananındır.
C) Balta, sapını yaramaz.
D) Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.

5. Öğrencilerden biri Sokrates'e sormuş: "Herkes güzel konuşma dersleri verdiğin ve onlara konuşma sanatını öğrettiğin halde, niçin sen de çıkıp bir konuşma yapmıyorsun?" Bu soruyu şöyle cevaplamış Sokrates, "Bileği taşı keskin değildir ama en sert demiri bile keskin eder."

Aşağıdaki cümlelerden hangisi bu metindeki altı çizili cümle ile yapı bakımından özdeş-tir?

- A) Memleketimizde okuma oranının çok düşük olduğu apaçık ortadadır.
B) Yüreğimizi titretmeyen şarkı sözleri, gönül dünyamızda karşılığını bulamıyor.
C) Her şey yazının malzemesi olabilir ancak önemli olan onu nasıl yazdığınızdır.
D) Yaşamı, günleri, saatleri aceleye getirilmiş yemek gibi tüketiyoruz.

6. "Öyle ya, kirpi üşür ve yaklaşmak ister yanındaki arkadaşlarına ama yakınlaşınca da dikenler baş gösterir."

Bu cümle ile yapıcı özdeş olan cümle aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sağlık ekibiyle ben de bölgeyi gezmek, okulları incelemek istiyordum.
B) Daha çok plan yapıyoruz ama daha az sonuç alıyoruz.
C) İnsanoğlu kendisine dayatılan düşünceleri benimsemez.
D) Bu yüzyılda gördüğümüz değişim hızı çok şaşırtıcı.

7.

- Devrik cümle
- İsim cümlesi
- Bağlacı olan cümle

1. Adanın iç kısımları havayı güzel kokularıyla dolduran çamlarla kaplıydı.
2. Yaşamda, insanın yıllar geçse unutamayaacağı, hep derinlerde bırakacağı izler olmalıdır.
3. Umutsuzlar da çöpler gibi yok olur gider suyla, rüzgârla.
4. Son zamanlarda kendimi şiir yazmaya verdim çünkü insan, şiir yazarken düzyazı yazmıyor.

Numaralanmış cümlelerden hangisi kutu içerisinde belirtilen anlam özelliklerinden herhangi birine sahip değildir?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

8.

1	Büyük balık, küçük balığı yer.	2	?
3	İyilik et kele, övünsün ele.	4	Deniz yoğurt olmuş da yemeye kaşık bulunmamış.

Yukarıdaki her bir kutuya yapısı bakımından "basit cümle, filimsi bulunan cümle, sıralı cümle ve bağlı cümle" örnekleri yazılacaktır.

Buna göre boş bırakılan çerçeveye hangi atasözü getirilmelidir?

- A) Göz görmeyince gönül katlanır.
 B) Herkes kaşık yapar ama sapını yapamaz.
 C) Dağ dumansız, insan hatasız olmaz.
 D) Akıl yiğide sermayedir.

9.

I. Milletın kalbinde yer etmez kader
 II. Asırlar değişir, seneler geçer
 III. Ne kadar karanlık olsa geceler
 IV. Mümkün mü sonunda sabah olmasın

Bu dörtlüğün kaçınıcı dizesinde sıralı cümle-ye yer verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV

10.

Eleştiri, bir sanat ya da edebiyat yapıtını bütün boyutlarıyla inceleyip değerlendirmektir.

Bu cümlelerin özellikleri aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Fiil, kurallı, olumlu, basit
 B) Fiil, kurallı, olumlu, filimsi bulunan
 C) İsim, kurallı, olumlu, basit
 D) İsim, kurallı, olumlu, filimsi bulunan

11.

En değerli vakitlerinizi bana ayırdınız Gökyüzünün sonsuz olduğunu öğrettiniz bana. Bu dizeler için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Birinci dize yapısına göre tek yüklemlilik cümledir.
 B) İkinci dize öge dizilişine göre devriktir.
 C) Birinci dize yüklemine göre eylem cümlesidir.
 D) İkinci dize yapısına göre birden fazla yüklemli olan cümledir.

12.

1	Konya'daki eski yanardağ, şimdi bir göle ev sahipliği yapıyor.
2	-----

Bu tablodaki cümlelerin aynı yapıda olması için 2 numaralı yere, aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Köy köy dolaştım, sır gibi saklanan bu olayı çözmeye çalıştım.
 B) Her sabah, beş dakika daha fazla uyuyabilmenin hesabını yapıyor insanlar.
 C) Kadir Ağa köyün en zengin adamlarından biridir.
 D) Evden çıkarken masanın üzerine bıraktığı not gözüme çarptı.

ANLATIM BOZUKLUKLARI

Yapısal (Yapıya Dayalı) Bozukluklar

Yapısal bozukluklar bir cümlenin dil bilgisi bakımından eksiklik, fazlalık ya da yanlışlık içermesidir.

- ✓ Özne - Yüklem Uyumsuzluğu
- ✓ Öge Eksikliği
- ✓ Eklerin Yanlış Kullanılması (Ek Yanlışlıkları)
- ✓ Çatı Uyumsuzluğu
- ✓ Tamlama Yanlışlıkları
- ✓ Noktalama Yanlışlıkları
- ✓ Anlam Belirsizliği (Zamir Eksikliği)

1. Özne - Yüklem Uyumsuzluğu

a) Tekillik - Çoğulluk Bakımından Uyumsuzluk

- ✓ Bir cümlede özne insan ve tekilse yüklem tekil olur.

Örnek

Melda, bu sene de birinci oldular. (Yanlış)

Melda, bu sene de birinci oldu. (Doğru)

- ✓ Herhangi bir cümlede özne insan dışı bir varlıksa yüklem tekil olur.

Örnek

Meyveler bahçeye saçılmışlar. (Yanlış)

Meyveler bahçeye saçılmış. (Doğru)

b) Kişi Bakımından Uyumsuzluk

- ✓ Özne cümlede kaçınıcı kişi bildiriyorsa yükleme de o kişiye göre ek getirilmelidir.

Örnek

Bu tatlıyı ablam ve ben yaptım. (Yanlış)

Bu tatlıyı ablam ve ben yaptık. (Doğru)

C) Olumluluk - Olumsuzluk Bakımından Uyumsuzluk

- ✓ Herhangi bir cümlede özne olumluysa (herkes, hepsi) yüklem de olumlu; özne olumsuzsa (kimse, hiç kimse) yüklem de olumsuz olmak zorundadır.

Örnek

- Herkes onun başarısını takdir etmiyor. (Yanlış)
Herkes onun başarısını takdir ediyor. (Doğru)
Kimse onun yanına yaklaşabilir. (Yanlış)
Kimse onun yanına yaklaşmıyor. (Doğru)

2. Öge Eksikliği

- ✓ Cümlede bulunması gereken bir ögenin kullanılmamasından kaynaklanan anlatım bozukluğudur.
✓ Özne, nesne, yer tamlayıcısı, zarf tamlayıcısı gibi ögelerin cümle içinde gerekli yerlerde kullanılmaması anlatım bozukluğuna yol açar.

Dikkate Al

Öge eksikliklerini bulmak istiyorsak sıralı cümlelerde virgülden önce ve sonra; bağlı cümlelerde bağlaçtan önce ve sonra gelen cümlelerin öge uyumunu doğru değerlendirmeliyiz.

a) Özne Eksikliği

- ✓ İlk cümle ile ikinci cümlenin öznesi bazen birbiriyle uyuşmaz. Bu nedenle ikinci cümleye bir özne eklenmesi gerekir.

Örnek

- Sokaktaki kedilerin sesi kesildi, annelerinin yanına sokulmuş. (Yanlış)
Sokaktaki kedilerin sesi kesildi, kediler annelerinin yanına sokulmuş. (Doğru)
Özne

b) Yüklem Eksikliği

- ✓ Birden fazla yargı bildiren cümlelerde yüklem kullanılmaması anlatım bozukluğuna yol açar. İlk cümle ile ikinci cümlenin yüklemi bazen birbiriyle uyuşmaz. Bu nedenle ikinci cümleye bir yüklem eklenmesi gerekir.

Örnek

- Bazı ülkelerde kahveyi çok, çayı hiç içmiyorlar. (Yanlış)
Bazı ülkelerde kahveyi çok içiyorlar, çayı hiç içmiyorlar. (Doğru)
Yüklem

c) Nesne Eksikliği

✓ Birden fazla yargı bildiren cümlelerde nesnenin kullanılmaması anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnek

Melek yüzlü kardeşine sevgiyle baktı, hasretle kucakladı. (Yanlış)

Melek yüzlü kardeşine sevgiyle baktı, kardeşini hasretle kucakladı. (Doğru)
nesne

d) Yer Tamlayıcısı Eksikliği

✓ Birden fazla yargı bildiren cümlelerde yer tamlayıcısının kullanılmaması anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnek

Dostlarım beni hiç yalnız bırakmadı, hep destek oldu. (Yanlış)

Dostlarım beni hiç yalnız bırakmadı, bana hep destek oldu. (Doğru)

e) Zarf Tamlayıcısı Eksikliği

✓ Birden fazla yargı bildiren cümlelerde zarf tamlayıcısının kullanılmaması anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnek

Tüm zorluklara nasıl göğüs gerdi, nasıl başa çıktı? (Yanlış)

Tüm zorluklara nasıl göğüs gerdi, onlarla nasıl başa çıktı? (Doğru)

3. Eklerin Yanlış Kullanılması (Ek Yanlışlıkları)

Örnek

Bu yemyeşil yayladaki yer alan kaynaklardan buz gibi su çıkıyor. (Yanlış)

Bu yemyeşil yaylada yer alan kaynaklardan buz gibi su çıkıyor. (Doğru)

4. Çatı Uyumsuzluğu

✓ Etken ve edilgen çatılı fillerin ve eylemsilerin birlikte kullanılması anlatım bozukluğuna neden olur.

Örnek

İzin alınıp dışarı çıktık. (Yanlış)

İzin alınıp dışarı çıkıldı. (Doğru)

İzin alınıp dışarı çıktık. (Doğru)

5. Tamlama Yanlışlıkları

- ✓ İsim tamlamalarında tamlayan veya tamlananın kullanılmaması, tamlama eklerinin eksiklikleri ve ortak kullanılmaması gereken tamlayan ya da tamlananı ortak kullanılması gibi sebepler anlatım bozukluklarına neden olur.

Örnek

Askeri ve devlet okullarına talep arttı. (Yanlış)

Askeri okullar ve devlet okullarına talep arttı. (Doğru)
tamlanan

- ✓ Sıfat tamlamalarında belgisiz sıfatların (birkaç, birçok, her...) yanındaki isimler çoğul eki almaz. Çoğul eki ile birlikte kullanılmaları anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnek

Birçok sorunlarımıza çözüm bulduk. (Yanlış)

Birçok sorunumuza çözüm bulduk. (Doğru)

6. Yanlış Bağlaç Kullanımları

- ✓ Bağlaçların hepsinin ortak görevi; kelimeleri, kelime gruplarını veya cümleleri bağlamaktır ancak hepsi aynı yerde, aynı anlamda kullanılamaz.

Örnek

Öğrencilerin sorunlarını dinliyor ancak sorunlarına çözüm üretiyor. (Yanlış)

Öğrencilerin sorunlarını dinliyor ve sorunlarına çözüm üretiyor. (Doğru)

7. Noktalama Yanlışlıkları

- ✓ Cümlelerde ifade edilen duygu ve düşünceler açık ve anlaşılır olmazsa anlatım bozukluğuna neden olurlar. Bu nedenle noktalama işaretlerinin eksik ya da yanlış kullanılmaması gerekir.

Örnek

O, fotoğraflara baktıkça gözyaşlarına engel olamıyordu.

"O fotoğraflara baktıkça gözyaşlarına engel olamıyordu." cümlesinde "O" mu fotoğraflara baktıkça gözyaşlarına engel olamıyordu yoksa "o fotoğraflara" biri baktıkça mı gözyaşlarına engel olamıyordu. Anlatım açık ve anlaşılır olmadığından cevap da belli değildir. "O" sözcüğünden sonra virgül kullanarak anlatımı bu belirsizlikten kurtarabiliriz.

8. Anlam Belirsizliği (Zamir Eksikliği)

- ✓ Bir cümlede "onun" ve "senin" zamirlerinin aynı tamlama için kullanılabilmesi anlam belirsizliğine neden olur.

Örnek

Ben ayakkabılarını içeri aldım. ("Senin ayakkabılarını" ve "onun ayakkabılarını" anlamlarından her ikisine de ulaşılmaktadır.)

Ben, onun ayakkabılarının içeri aldım.

Ben, senin ayakkabıların içeri aldım.

(Doğru)

Etkinlik 13

Aşağıdaki cümlelerde bulunan anlatım bozukluklarını düzelterek yeniden yazalım.

1. Havalar ısınmayınca bahçedeki çiçekler açmamışlar.

.....

2. Bir ay ders alıp otomobil sürmesini öğrendim.

.....

3. Biz onları davet etmedik, yine de geldiler.

.....

4. Toplantı odasına önce siz, sonra biz gireceğiz.

.....

5. Bartın'ın havasını çok severim, her fırsatta giderim.

.....

6. Klasik ve macera romanlarını sinemaya uyarlıyor.

.....

7. İnşaatteki çalışan işçilerin can güvenliği sağlanıyor.

.....

8. Sınav kâğıtları toplanıp zarflara koydu.

.....

9. Eşyalarını arabaya koymayı unuttum.

.....

10. Hiç kimse verdiğim ödevi zamanında getirdi.

.....

Etkinlik 14

Aşağıdaki cümlelerde bulunan anlatım bozukluğu nedeninin numarasını cümlelerin yanındaki boşluklara yazalım.

1
Özne - Yüklem
Uyumsuzluğu

2
Öge Eksikliği

3
Eklerin Yanlış
Kullanılması

4
Noktalama
Eksiklikleri

5
Çatı Uyuşmazlığı

6
Anlam Belirsizliği

7
Yanlış Bağlaç
Kullanımı

1. Biz ağaçları ilaçlamadık, yine de meyve verdi.
2. Dilan, Birkan ve ben bu oylamaya katılmayacağım.
3. Evin temizliğini ev arkadaşım, yemekleri de ben yaparım.
4. Aldığı güzel elbiseleri giyip düğüne gidildi.
5. Sarhoş adama ağzına geleni söyledi.
6. Sizinle gelemem ama evde yapılacak iş var.
7. Bu akşamki seyrettiğimiz filmi hiç beğenmedim.
8. Evini bulabilmek için çok uğraştık.
9. Çocuk, okuduğu romandan çok etkilendiğini, bir daha okuyacağını söyledi.
10. Pelin, iyi dans eder ama çok şarkı dinlerdi.

Etkinlik 15

Aşağıdaki cümlelerde bulunan anlatım bozukluklarının sebeplerini yandaki boşluğa yazalım.

1. Dilekçenin sağ alt köşesine adınızı yazın ve imzalayın.

2. Hiçbiri bana inanmadı, değişik fikirler ileri sürdü.

3. Görevimiz sana geçmişi unutturmak; ulusuna faydalı bir insan yapmaktır.

4. Oyuncularla ben ilgileneyim, konuklarla sen.

5. Her ulus, dilinin olanaklarını kullanması gerekir.

6. Arkadaşlarımla ben ne yapacağımıza karar veremedim.

7. Bu çocuklara her şeyi öğretecek ve arkadaş olacaktı.

8. Hasta kardeşinden bir şeyler istedi.

9. Bütün gece yemekler yiyilip şarkılar söyledik.

10. Sistemli çalışmıyor ancak sınavlarda başarılı olamıyordu.

11. Papatyalar mutlaka zananında açarlar.

12. Yaz tatilinde sen Çeşme'de olacaksın, ben de Bodrum'da.

13. O arabayı yeni aldı.

14. Hastane odasında bir ben, bir de doktor kalmıştı.

15. Adam çocuğa yaklaştı ve yaptığı resimleri inceledi.

16. Ona çok güveniyorum fakat her yaptığı işin arkasında duruyorum.

17. Gezi planlarını yapıp çocuklara duyurulacak.

18. Yarınlar kime, ne getireceğini hiçbirimiz bilemeyiz.

19. Teknolojide ilerleyip büyük başarılarla imza atıldı.

20. Kimsesizlere kucak açar, her fırsatta ziyaret ederdi.

Örnek Soru

- Özne - yüklem uyumsuzluğu
- Öge eksikliği
- Yanlış bağlaç kullanımı

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, verilen anlatım bozukluklarından herhangi biri bulunmamaktadır?

- A) Ben fareden o da yılandan çok korkar.
- B) İş bitince Kaan ve sen yanıma gel.
- C) Kitabını herkes dört gözle bekliyor.
- D) Elmayı fazla aldım fakat pasta yapacağım.

Biz Çözdük

A'da → Yüklem Eksikliği

B'de → Özne - Yüklem Uyumsuzluğu

D'de → Yanlış Bağlaç Kullanımı

C'de ise; "Onun veya senin kitabını anlamları çıktığından Anlam Belirsizliği" bulunmaktadır.

Cevap: C

Örnek 9

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yapılmamıştır?

- A) Belgisiz ve sayı sıfatlarını öğrendik.
- B) Bu mahalleye çok taşınan oldu, pek tanımıyoruz.
- C) Bu evin temizliği bitmez, bir yardımcı alalım.
- D) Dışarı çıkarken yanına şemsiye de aldı.

Sen Çöz 9

Örnek 10

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yapılmamıştır?

- A) Biz ve genç yazarlar, bu konuda farklı düşünüyorlar.
- B) Mimarlar çok titiz çalıştıklarını biliyoruz.
- C) Bilim ve teknolojik alanda giderek geliyoruz.
- D) Çocuk, sabahtan akşama kadar ödevini tamamladı.

Sen Çöz 10

1.

Çantamın sapı koptuğu için kolunun altına aldım.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özne - Yüklem Uyumsuzluğu
- B) Özne Eksikliği
- C) Nesne Eksikliği
- D) Yüklem Eksikliği

2.

I.	Karıncalar yuvalarına hızlı hızlı giriyorlar.	Özne - yüklem uyumsuzluğu
II.	Otobüs durdurulup yolcular hemen indiler.	Tamlama Yanlışlığı
III.	O, kavganın ortasında kaldı, kimse fark etmedi...	Nesne eksikliği
IV.	O duvarın önünde sessizce ağladı.	Noktalama Eksiklikleri

Bu cümlelerdeki anlatım bozukluğunun nedeni hangisinde yanlış belirlenmiştir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

3.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Hastaneye yatmasıyla oradan çıkması bir oldu.
- B) Çocukların her istediği yapılmamalı, çocuklara ölçülü davranılmalıdır.
- C) Sen bana layıksın, ben de sana.
- D) Yazar, geleneklere bağlıydı, ama yeniliklere açık değildi.

4.

Savaşı zenginler çıkarır, yoksullar ölür.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisiyle giderilebilir?

- A) Cümlede virgül yerine "ve" bağlacı getirilerek
- B) "Çıkarır" sözcüğü yerine "çıkarırlar" getirilerek
- C) "Ölür" kelimesi yerine "ölürler" getirilerek
- D) "Yoksullar" sözcüğünden önce "savaşta" getirilerek

5.

Kendimizi her zaman sevmeliyiz, barışık olmalıyız.

Bu cümlede bulunan anlatım bozukluğunun sebebi aşağıdakilerden hangisiyle özdeş-tir?

- A) En çok o mavi gözlerini özlüyorum.
- B) Her şeyin bir ölçüsü vardır.
- C) Anlayışsız insanlara nasıl göğüs gerdi, nasıl başa çıktı.
- D) Geç gelenleri yanıma çağırın hemen.

6.

(I) Hiçbir eleştiriyi dikkate almıyorum. (II) Yazarken karanlığı dile getiriyorum ve hemen her zaman bu böyle oluyor. (III) Çünkü gerçekliğin bir parçası karanlıktır. (IV) Ama kitaplarımın karamsar olduğunu sanmıyorum, sadece çok fazla acımasızlıktan bahsediyorum.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

7.

Esra

Dün toplantıda ne konuştular?

Mustafa

Müdür Bey, evrakları düzenli tutmamızı ve zarar gelmemesini söyledi.

Bu konuşmadaki anlatım bozukluğunun nedeni hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Özne Eksikliği
- B) Nesne Eksikliği
- C) Yer Tamlayıcısı Eksikliği
- D) Zarf Tamlayıcısı Eksikliği

8.

- Etken ve edilgen eylemlerin birlikte kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.
- Birden fazla yargı bildiren cümlelerde yüklem kullanılmaması anlatım bozukluğuna yol açar.
- Sıralı ya da bağlı cümlelerde bir öznenin iki cümle için kullanılmaması anlatım bozukluğuna yol açar.

Aşağıdaki cümlelerden hangisi, bu açıklamalardan herhangi birine örnek verilemez?

- A) Fasulyelerin hepsi ayıklandı, yemek yaptık.
- B) Tabanın dakileri bir an önce bitirmelisin.
- C) Koray ve Buse masayı, ben de mangalı hazırladım.
- D) Herkes müzik dinliyor, konuşmuyordu.

9.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğunun sebebi yanlış belirlenmiştir?

- A) Eserinde yalnız kalan bir adamın hikâyesini işlemiştii, hepimizi derinden etkiledi. (Nesne Eksikliği)
- B) Çorbaya biraz biber, biraz tuz ve limon sıkabilirsin. (Yüklem Eksikliği)
- C) Herkes birbiriyle yarış içinde ancak farkında değildir. (Nesne Eksikliği)
- D) Yarışmacılar hazırlanıp sahneye çıkarıldı. (Çatı Uyumsuzluğu)

10.

- I. Hiç kimse onun üzülmesini istemiyorlar. (Noktalama Yanlışlığı)
- II. İstediklerini bir türlü alamadım. (Anlam Belirsizliği)
- III. O hırsızı görünce çığlık atmaya başladı. (Özne - Yüklem Uyumsuzluğu)
- IV. Yönetmen çok bilgiliydi ve çektiği filmlerde bunu belli edemiyor. (Yanlış Bağlaç Kullanımı)

Numaralanmış cümlelerdeki anlatım bozukluğunun nedenleri yanlarında verilmiştir.

Bu cümlelerden hangi ikisinde anlatım bozukluğunun nedenleri yanlış belirtilmiştir?

- A) I - III
- B) II - III
- C) III - IV
- D) II - IV

11.

Dedemi ve babaannemi çok severim. Dünya tatlısıdır ikisi de. En çok da yaşlarına rağmen uyumlu beraberliklerini devam ettirmeleri hoşuma gider. Gerçi bazen tartıştıkları hatta birbirlerine küstükleri olur ama babaannem bir hediyeyle ortamı yumuşatmasını bilir. ① "Hayatı sever ve hayatı paylaşıyoruz" ②. Böylece "hayat" denen ağır yükün altında ezilmeyiz." der dedem her zaman.

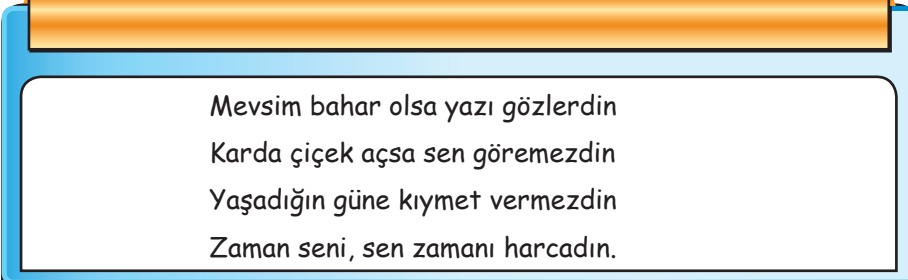
Bu parçadaki numaralanmış cümlelerdeki anlatım bozukluklarının sebebi aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

①

②

A)	Yanlış bağlaç kullanımı	Sözcüğün yanlış anlamda kullanımı
B)	İyilik ekinin yanlış kullanımı	Gereksiz sözcük kullanımı
C)	Anlamca çelişen sözcüklerin kullanımı	Özne yüklem uyumsuzluğu
D)	Dolaylı tümleç eksikliği	Nesne eksikliği

12.

Mevsim bahar olsa yazı gözlerdin
Karda çiçek açsa sen göremezdin
Yaşadığın güne kıymet vermezdin
Zaman seni, sen zamanı harcadın.

Bu dizelerde görülen anlatım bozukluğunun sebebi aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

A) Özne eksikliği	B) Tamlama yanlışlığı
C) Yüklem eksikliği	D) Çatı uyumsuzluğu

CEVAP ANAHTARI

Sen Çöz	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	D	C	C	C	B	A	D	B	D	D

TEST 1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	C	C	C	B	D	A	C	B	D	C	B	B

TEST 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	B	C	C	C	D	A	C	D	C	B	D	C

TEST 3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	D	C	D	B	D	B	A	C	D	C	D	A	A

TEST 4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	C	C	A	D	B	A	B	A	B			

TEST 5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	A	D	B	C	C	B	B	A	B	D	D	C

TEST 6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	C	B	C	D	C	D	C	B	C	A	B	C

Etkinlikler

- Çatı Aranır: a, c, d, e, h, i, j Çatı Aranmaz: b, f, g
- Etken: 1, 3, 6, 9, 10, 11 Edilgen: 2, 4, 5, 7, 8, 12
- Etken: 1, 3, 4, 8 Edilgen: 2, 5, 6, 7, 9, 10
- Geçişli: 1, 5, 7, 8, 9 Geçişsiz: 2, 3, 4, 6, 10
- Geçişli: 1, 3, 6, 7, 9, 10, 12, 14, 15 Geçişsiz: 2, 3, 4, 6, 10
- Öznesine Göre/Etken: 1, 2, 4, 7, 9, 10, 11 Öznesine Göre/Edilgen: 3, 5, 6, 8, 12
Nesnesine Göre/Geçişli: 4 Nesnesine Göre/Geçişsiz: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12

CEVAP ANAHTARI

7. Fiil: 1, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 14, 15 İsim: 2, 3, 6, 9, 12, 13
8. Kurallı: 3, 4, 5, 6, 10, 12, 14 Devrik: 1, 2, 8, 9, 11, 13 Eksiltili: 7, 15
9. 1. Sana hak vermiyorum bu konuda.
2. Bu işin altından kalkmak çok zor mu?
3. Bir ben bilmiyorum bu olayın sorumlusunu. (devrik - olumsuz)
4. Burada kesintisiz bir hizmet alacak mıyız?
5. İyi olmadı havaların ısınması.
6. Bulundu mu telefonunu çalanlar?
7. Anadolu türküsünün ilk dizesi aklıma gelmiyor.
8. Biliyoruz sınavların ne zaman başlayacağını.
9. Onu burada görünce şaşırmadım.
10. Cesaret edemiyor seninle konuşmaya.
10. İsim: 1, 4, 6 Fiil: 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
Kurallı: 1, 3, 4, 5, 6, 9, 11, 17 Devrik: 2, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16
Olumlu: 1, 3, 4, 5, 6, 7 Olumsuz: 2, 8, 12, 13, 15
11. 1, 4, 5, 6, 8, 9, 12, 13
12. Tek Yüklemlil: 2, 7, 8, 9, 10, 16, 18, 19, 20 Fiilimsi Bulunan: 3, 5, 13, 15
Birden Fazla Yüklemlil: 4, 11, 14 Bağlacı Olan: 1, 6, 12, 17
13. 1. Havaalar ısınmayınca bahçedeki çiçekler açmamış.
2. Bir ay ders alıp otomobil sürmeyi öğrendim.
3. Biz onları davet etmedik, onlar yine de geldiler.
4. Toplantı odasına önce siz gireceksiniz, sonra biz gireceğiz.
5. Bartın'ın havasını çok severim, Bartın'a her fırsatta giderim.
6. Klasik romanları ve macera romanlarını sinemaya uyarlıyor.
7. İnşaatçı çalışan işçilerin can güvenliği sağlanıyor.
8. Sınav kâğıtları toplanıp zarflara koyuldu.
9. Senin / onun eşyalarını arabaya koymayı unuttum.
10. Herkes verdiğim ödevi zamanında getirdi.
14. 1-2, 2-1, 3-2, 4-5, 5-4, 6-7, 7-3, 8-6, 9-2, 10-7
15. 1. Nesne Eksikliği, 2. Özne Yüklem Uyumsuzluğu, 3. Nesne Eksikliği, 4. Yüklem Eksikliği,
5. Tamlama Yanlışlığı, 6. Özne Yüklem Uyumsuzluğu, 7. Öge eksikliği, 8. Noktalama Eksikliği,
9. Çatı uyumsuzluğu, 10. Yanlış Bağlaç Kullanımı, 11. Özne Yüklem Uyumsuzluğu, 12. Yüklem Eksikliği,
13. Noktalama Eksikliği, 14. Özne Yüklem Uyumsuzluğu, 15. Tamlama Yanlışlığı, 16. Yanlış Bağlaç Kullanımı,
17. Çatı uyumsuzluğu, 18. Tamlama Yanlışlığı, 19. Çatı uyumsuzluğu, 20. Nesne Eksikliği

